

May 2016 subject reports

Modern Greek A: Literature

Overall grade boundaries

Higher level

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
Mark range:	0 - 16	17 - 31	32 - 44	45 - 57	58 - 68	69 - 81	82 - 100

Standard level

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
Mark range:	0 - 18	19 - 34	35 - 44	45 - 57	58 - 68	69 - 80	81 - 100

Higher level internal assessment

Component grade boundaries

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
Mark range:	0 - 5	6 - 10	11 - 13	14 - 17	18 - 21	22 - 25	26 - 30

Το θεματικό εύρος και η καταλληλότητα των εργασιών που υποβλήθηκαν

Σε αρκετές περιπτώσεις δεν ήταν απόλυτα αφομοιωμένη η σύγκλιση μορφής και περιεχομένου και άρα η εκμετάλλευση της μορφής ερμηνευτικά. Κάποιοι σχολιασμοί γίνονταν με ιδιαίτερη ταχύτητα στην παρουσίαση, γεγονός που δηλώνει ότι είχαν σε μεγάλο βαθμό απομνημονευτεί χωρίς αξιολογική και ερμηνευτική αφομοίωση, μάλλον με περιγραφικότητα. Γενικά η απότομη μετάβαση από τις λέξεις στην ερμηνεία, χωρίς δικαιολόγηση, μπορεί να οδηγήσει σε αρκετές ερμηνευτικές αυθαιρεσίες. Όταν αυτές συνδυάζονται με τάση για διεκπεραίωση, ταχύτητα, και γλωσσικές δυσκολίες, καθώς και δυσκολίες στις απαντήσεις των ερωτήσεων, αποδυναμώνουν την απόδοση των υποψηφίων.

Όταν η απάντηση στις ερωτήσεις ήταν επιφανειακή και γρήγορη, η ταχύτητα δεν επέτρεψε την εκτεταμένη ανάλυση.

Η γλωσσική αβεβαιότητα σε πολλές περιπτώσεις οδηγούσε σε μέτρια ανταπόκριση στις ερωτήσεις. Με γλώσσα διστακτική που χρησιμοποιεί αναφομοίωτη ορολογία, επαναλήψεις και φλυαρία, η ανάλυση γινόταν επιφανειακή χωρίς τάσεις εμβάθυνσης, και δεν εκμεταλλευόταν νοηματικά τις μορφολογικές παρατηρήσεις. Αποτέλεσμα, η σημασία του κειμένου σχεδόν να ξεχνιέται ή να παρακάμπτεται.

Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες το κείμενο κατανοήθηκε καλά, έγινε συστηματική ανάγνωσή του, αναλυτική και ενδιαφέρουσα. Ακόμη κι όταν αποκλείονται κάποια στοιχεία από την ανάλυση και ερμηνεία, ο σχολιασμός ανταμείβεται για την καλή χρήση της γλώσσας, και την καλή ανάπτυξη απαντήσεων και ορολογίας. Η εμβάθυνση, το προσωπικό ενδιαφέρον, και η ακρίβεια στις απαντήσεις διατηρούν το καλό επίπεδο των σχολιασμών.

Οι επιδόσεις των υποψηφίων ως προς το κάθε κριτήριο χωριστά

A Knowledge and understanding of extract. (4) Οι σχολιασμοί δήλωναν πολύ καλή γνώση και κατανόηση του κειμένου με μία τάση προς επάρκεια αλλά και επιφανειακότητα.

B Appreciation of writer's choices (3) Υπήρξε γενικά επαρκής εκτίμηση των τρόπων με τους οποίους οι συγγραφικές επιλογές διαμόρφωναν την σημασία του κειμένου. Εκεί που ο προφορικός σχολιασμός χώλαινε ήταν η απόδοση του περιεχομένου των κειμένων μέσω του σχολιασμού της μορφής τους και των συγγραφικών επιλογών.

C Organization and presentation (4) οι περισσότεροι σχολιασμοί ήταν δομημένοι και εστιασμένοι με ευκρίνεια. Τα προβληματικά σημεία αυτού του κριτηρίου αφορούσαν την ταχύτητα με την οποία διεξάγονταν οι σχολιασμοί των κειμένων.

D Language (3-4) τα έργα που συζητήθηκαν προσεγγίστηκαν με γνώση και κατανόηση από επαρκή έως πολύ καλή. Η δυσκολία των υποψηφίων σε αυτό το κριτήριο αφορούσε τον συνδυασμό αβεβαιότητας στην προφορική χρήση της γλώσσας και ιδιαίτερης φροντίδας να ενσωματωθούν φράσεις και όροι που έχουν απομνημονευτεί. Τόσο η ορολογία όσο και το λεξιλόγιο θα πρέπει να έχουν κατανοηθεί και αφομοιωθεί.

E Response to the discussion questions (3) οι απαντήσεις στις ερωτήσεις ήταν σχετικές και αποδείκνυαν κάποιον βαθμό ανεξάρτητης σκέψης. Η αξιολογική και ερμηνευτική αφομοίωση των κειμένων που συζητήθηκαν σε ορισμένες περιπτώσεις υπονομεύτηκε από την αγωνία να αναφερθούν κάποια βασικά πράγματα που ο υποψήφιος έχει μάθει, χωρίς απαραίτητα να ανταποκρίνονται στην απάντηση της ερώτησης.

F Language (3) η γλώσσα στις περισσότερες περιπτώσεις ήταν κατάλληλη με επαρκή βαθμό ακρίβειας, δομής και ορολογίας. Αρκετές φορές η αβεβαιότητα στην χρήση της ορθής γλώσσας και ορολογίας υποβάθμιζε τον σχολιασμό και την συζήτηση.

Συστάσεις και οδηγίες για την διδασκαλία μελλοντικών υποψηφίων

Σκοπός του σχολιασμού δεν είναι η παράθεση των τεχνικών του κειμένου, αλλά η ανάλυσή του και η άντληση νοήματος από αυτό. Η υποψήφιοι καλό είναι να μην ξεχνούν αυτό το στόχο, που βεβαίως είναι συχνά δύσχερης, αλλά όταν κατανοηθεί οδηγεί σε άριστα αποτελέσματα.

Οι δάσκαλοι θα ενίσχυαν τους υποψηφίους εάν τους βοηθούσαν να αποκτούν γενικότερη και βαθύτερη γνώση των κειμένων που συζητούνται και κατόπιν τους εξασκούσαν στην συζήτηση. Οι απαντήσεις που φάνηκαν λιγότερο πληροφορημένες, χωρίς ιδιαίτερη αναλυτικότητα, συστηματικότητα και επάρκεια, ήταν αυτές που φαίνεται ότι δεν είχαν αφομοιώσει το κείμενο εντάσσοντάς το στο γενικότερο έργο του συγγραφέα πριν μάθουν να απαντούν σε ερωτήσεις πάνω σε αυτό.

Συγχρόνως, είναι καλό να φανεί ότι ο υποψήφιος παίρνει προσωπικές πρωτοβουλίες και απολαμβάνει τον σχολιασμό αλλά και την συζήτηση, και δεν διεκπεραιώνει ανεπαρκώς αφομοιωμένη εργασία.

Έτσι, με το προσωπικό ενδιαφέρον για το κείμενο, ακόμη κι αν παραληφθούν κάποια πράγματα αναφορικά με την κατανόηση και ερμηνεία του κειμένου, πάντως το αποτέλεσμα θα είναι ικανοποιητικό.

Standard level internal assessment

Component grade boundaries

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
Mark range:	0 - 4	5 - 8	9 - 12	13 - 16	17 - 19	20 - 23	24 - 30

Το θεματικό εύρος και η καταλληλότητα των εργασιών που υποβλήθηκαν

Ορισμένες παρουσιάσεις ήταν επιφανειακές, διστακτικές, και περιορισμένες. Σε περιπτώσεις αμήχανης οργάνωσης η επισήμανση των ποιητικών τεχνικών δεν συνδεόταν πάντα σαφώς με την λειτουργία τους.

Η μηχανική παράθεση των ποιητικών μορφών και των παραδειγμάτων ορισμένες φορές συνδυαζόταν με την ελλιπή οργάνωση και τον φόβο για μία προσωπική προσέγγιση.

Τα υφολογικά στοιχεία που εντοπίζονταν δεν αξιολογούνταν πάντα ως προς το λογοτεχνικό τους αποτέλεσμα.

Έτσι, παρά την γνώση του έργου δεν υπήρξε δυνατότητα επαρκούς αξιολόγησης της λειτουργίας των υφολογικών στοιχείων και της συμβολής τους στην παραγωγή του νοήματος.

Άλλοτε πάλι η αναπαραγωγή των λεγομένων του ποιήματος και του ηθικοπλαστικού του περιεχομένου οδήγησε σε επαναλήψεις και κοινότοπες επισημάνσεις.

Οι περισσότερες αναγνώσεις ήταν αποτελεσματικές και οι αναλύσεις αξιοπρεπείς.

Οι πολύ καλές αναγνώσεις έγιναν με φροντίδα για την τεχνική του ποιήματος, αλλά και με ερμηνευτική κατανόηση και συνέπεια.

Οι επιδόσεις των υποψήφιων ως προς το κάθε κριτήριο χωριστά

A Knowledge and understanding of extract. (7) Οι περισσότεροι σχολιασμοί επέδειξαν από καλή έως πολύ καλή γνώση και κατανόηση του κειμένου. Υπήρχε γενικά μία τάση να αποδοθούν μηχανικά και περιγραφικά τα στοιχεία του κειμένου (δομή, τεχνική και ύφος), πράγμα που αποδυνάμωσε τον σχολιασμό του γενικότερου νοήματος. Η περιγραφή χωρίς την κατανόηση δεν είναι όσο θα έπρεπε αποτελεσματική.

B Appreciation of writer's choices (8-4) Στις περισσότερες περιπτώσεις αποδείχθηκε ότι υπήρξε μία καλή έως επαρκής αναφορά και εκτίμηση των επιλογών του συγγραφέα. Υπήρξαν περιπτώσεις στις οποίες παρουσιάζονταν τα περιεχόμενα και κάποιες από τις τεχνικές του κειμένου χωρίς λεπτομερή λογοτεχνική ανάλυσή του, πράγμα που είναι τελικά το ζητούμενο. Η φροντίδα να φανεί ο τρόπος με τον οποίο οι συγγραφικές επιλογές δημιουργούν σημασία, όταν δεν υπήρχε, ή επικρατούσε επιλεκτικά και όχι σε ολόκληρη την έκταση του κειμένου, δεν δημιουργούσε τις προϋποθέσεις για μία καλή βαθμολογία.

C Organization and presentation (4-3) Στην πλειονότητά τους οι σχολιασμοί ακολούθησαν μία ευκρινώς έως σχεδόν ευκρινώς οργανωμένη δομή. Αναφορικά με την οργάνωση των σχολιασμών, στις περιπτώσεις που οι υποψήφιοι επέδειξαν επίγνωση της σημασίας των κειμενικών λεπτομερειών και φρόντισαν να υπάρχουν εμφανείς συνδέσεις μεταξύ των ιδεών, κατάφεραν να αξιολογηθούν πολύ θετικά. Οι σχολιασμοί που έπαιρναν την μορφή μίας λίστας ασύνδετων σημείων δεν κατάφεραν να λάβουν υψηλή βαθμολογία. Το ίδιο συνέβη και στις περιπτώσεις όπου η οργανωτική αρχή του σχολιασμού δεν ήταν ξεκάθαρη. Κάθε είδος δομής όταν ήταν αποτελεσματικό και κατάλληλο, ανταμείφθηκε.

D Language (4-3) Η γλώσσα που χρησιμοποιήθηκε ήταν στις περισσότερες περιπτώσεις ευκρινής και κατάλληλη, ενώ υπήρξαν φορές που η ορολογία δεν έχει αφομοιωθεί από τον υποψήφιο.

Συστάσεις και οδηγίες για την διδασκαλία μελλοντικών υποψηφίων

Θα ήταν καλό οι υποψήφιοι να αποφεύγουν έστω και εν μέρει την απομνημόνευση της ανάλυσης. Αντίθετα, υπάρχει ανάγκη ανάλυσης της σχέσης ανάμεσα στα υφολογικά και μορφικά στοιχεία και την παραγωγή του νοήματος.

Όταν η εξέταση γίνεται από περισσότερους του ενός καθηγητές, είναι σημαντικό αυτοί να συνεννοούνται μεταξύ τους σε σχέση με τα κριτήρια και τον τρόπο της αξιολόγησης πριν βάλουν τους βαθμούς.

Οι υποψήφιοι πρέπει να μην διακόπτονται στην διάρκεια του σχολιασμού τους. Ο υποψήφιος μιλά για 8 λεπτά και τα τελευταία 2 πρέπει να χρησιμοποιούνται για τις ερωτήσεις. Στα δύο τελευταία λεπτά οι δάσκαλοι καλούνται να συμπληρώνουν τα ενδεχόμενα κενά της παρουσίασης με τις ερωτήσεις τους και όχι να παραπλανούν τον υποψήφιο με γενικές ή λιγότερο σχετικές με το συγκεκριμένο κείμενο ερωτήσεις.

Υπενθυμίζεται ότι το μπροστινό μέρος της Internal Assessment Form συμπληρώνεται στην τυπική γλώσσα του σχολείου και η αντίθετη πλευρά στην γλώσσα του μαθήματος, δηλαδή στα ελληνικά.

Προτείνουμε τα προσωπικά σχόλια που γράφονται σε άτυπο τόνο και αφορούν την ικανοποίηση ή όχι του καθηγητή με την επίδοση του μαθητή καλό θα ήταν να αποφεύγονται.

Επιπλέον, η ηχητική ποιότητα της ηχογράφησης υπονομεύεται κάποτε από ήχους που παρεμβάλλονται και εμποδίζουν ή ενοχλούν τον μαθητή. Καλό θα ήταν οι παρεμβολές αυτές (που προκαλούνται συνήθως από κινητά) να αποκλείονται.

Επιπλέον, είναι σημαντικό τα σχόλια του καθηγητή να αντιστοιχούν με τον βαθμό που βάζει. Για παράδειγμα, είναι μάλλον άστοχο το σχόλιο «επαρκές» να συνοδεύεται από άριστη βαθμολογία.

Higher level written assignment

Component grade boundaries

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
Mark range:	0 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 15	16 - 18	19 - 20	21 - 25

Standard level written assignment

Component grade boundaries

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
Mark range:	0 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 15	16 - 18	19 - 20	21 - 25

Το θεματικό εύρος και η καταλληλότητα των εργασιών που υποβλήθηκαν

Εξετάστηκαν κυρίως θεατρικά έργα και μυθιστορήματα ή νουβέλες, ορισμένες αρχαίες καισαιπηρικές τραγωδίες και ελάχιστες συλλογές διηγημάτων. Σε μεγάλο ποσοστό υποψηφίων οι επιλογές περιορίζονταν σε έναν σχετικά μικρό αριθμό συγγραφέων και έργων, με

αποτέλεσμα να επαναλαμβάνονται τα ίδια θέματα. Μάλιστα σε ορισμένες εργασίες οι μαθητές φαινόταν ότι είχαν ακολουθήσει τόσο στενά τις σημειώσεις της τάξης, με αποτέλεσμα να αναπαράγονταν τα ίδια επιχειρήματα, τα ίδια παραδείγματα, ακόμα κάποτε και η ίδια φρασεολογία. Λιγοστοί υποψήφιοι χρησιμοποίησαν όχι κάποια ελληνική αλλά κάποια ξενόγλωσση μετάφραση ή έκδοση του έργου που είχαν επιλέξει από τον PLT, κάτι το οποίο θα πρέπει να αποφεύγεται.

Στην υψηλότερη κλίμακα βαθμολογήθηκαν εργασίες με λογοτεχνική στόχευση, κατάλληλου θεματικού εύρους και με σαφή αποδεικτικό/ερμηνευτικό χαρακτήρα μέσω συστηματικού σχολιασμού συγκεκριμένων παραδειγμάτων και παραθεμάτων από το εξεταζόμενο έργο. Η εστίαση στους χαρακτήρες με όρους αναπτυξιακής ψυχολογίας (όπως «Η παιδική ηλικία και η διαμόρφωση του χαρακτήρα του...» ή «Ο ... και η έλλειψη αγάπης») ή θέματα με φιλοσοφική, κοινωνιολογική ή πολιτισμική προοπτική δεν επέτρεψαν στους υποψηφίους να υπηρετήσουν ικανοποιητικά τα κριτήρια. Θέματα που εξετάζουν έναν χαρακτήρα ως εκπρόσωπο κάποιας κοινωνικής τάξης είναι αναγκαίο να προσεγγίζονται με ιδιαίτερη προσοχή, προκειμένου να μην οδηγούνται οι μαθητές σε απλουστεύσεις ή στερεοτυπικές γενικεύσεις (π.χ. η απουσία ηθικών φραγμών και η ροπή προς την κολακεία –για τη Ρεγγίνα και τον Έγκοτραντ στους Βρικόλακες– ως στοιχεία που χαρακτηρίζουν συνολικά τα λαϊκά στρώματα).

Οι τίτλοι των εργασιών χρειάζεται να δίνουν σαφή στοιχεία για την ταυτότητα του εξεταζόμενου έργου και το θέμα της εργασίας. Επομένως θα πρέπει να αποφεύγονται αόριστοι τίτλοι όπως «Οι μεγάλες αποφάσεις» ή «Το ανθρώπινο σιμπούρι». Είναι επίσης απαραίτητο να μην υπάρχει απόκλιση στη στοχοθεσία της εργασίας όπως αυτή αποτυπώνεται αφενός στον τίτλο και αφετέρου στην εισαγωγική παράγραφο.

Τα σχολεία θα πρέπει να φροντίζουν για την ορθή ανάρτηση των εργασιών, να ελέγχουν ότι δεν έχει αλλάξει κάτι στο format κατά την υποβολή τους (π.χ. αρκετές φόρμες/coversheet δεν διαβάζονταν), ότι η διατύπωση του τίτλου στη φόρμα υποβολής είναι ίδια με εκείνη στην αρχή της εργασίας και ότι δεν αναγράφονται τα στοιχεία των υποψηφίων ή των σχολείων. Το κείμενο χρειάζεται να είναι σε διπλό διάστιχο, με επαρκές περιθώριο, για τα σχόλια των διορθωτών, και το Reflective Statement να προηγείται της εργασίας.

Οι επιδόσεις των υποψηφίων ως προς το κάθε κριτήριο χωριστά

Κριτήριο Α

Βήματα προόδου σημειώθηκαν ως προς το κριτήριο Α. Ωστόσο αρκετοί μαθητές (ιδίως ανάμεσα στους μεμονωμένους υποψηφίους, αλλά όχι μόνο) φάνηκε πως εξακολουθούν να μην είναι απολύτως εξοικειωμένοι με τα ζητούμενα του R.S. όπως περιγράφονται στον νέο οδηγό του μαθήματος και με τις σχετικές κατευθύνσεις που δίνονται στα subject reports, με αποτέλεσμα να χάσουν πολύτιμες μονάδες. Σε πολλές περιπτώσεις αναπτύσσονταν αόριστες πληροφορίες είτε μόνο για το έργο είτε μόνο για περικειμενικά στοιχεία είτε και για τα δύο, χωρίς να αποτυπώνεται όμως η μεταξύ τους σύνδεση, μια σαφής συλλογιστική πορεία και η προσωπική εμπλοκή του μαθητή.

Οι μαθητές δεν θα πρέπει να αναλώνονται σε αναλύσεις της θεματικής, των χαρακτήρων ή λογοτεχνικών πτυχών του εξεταζόμενου έργου, ερήμην των αισθητικών ή άλλων συμφραζομένων του, αλλά να υποδεικνύουν τη συμβολή συγκεκριμένων

καλλιτεχνικών/λογοτεχνικών κινημάτων/ρευμάτων ή κάποιου ιδεολογικού ρεύματος στη διαμόρφωσή τους. Ομοίως δεν θα πρέπει να περιορίζονται στην ανάλυση ιστορικοκοινωνικών, πολιτισμικών κ.ά. περικειμενικών στοιχείων, αλλά να καταδεικνύουν πώς η γνώση των στοιχείων αυτών οδήγησε στην ανάπτυξη του προβληματισμού και της κατανόησής τους για συγκεκριμένες πτυχές του έργου. Σε κάποιες περιπτώσεις παρατηρήθηκαν αυθαίρετες ή απλουστευτικές προσεγγίσεις (όπως π.χ. για τις αρχαίες τραγωδίες, όπου μεταξύ άλλων κάποιοι υποψήφιοι ταύτιζαν λανθασμένα την εποχή του συγγραφέα με τη μυθική εποχή στην οποία διαδραματίζεται το έργο).

Το R.S. δεν αποτελεί περίληψη του περιεχομένου ή της διαδικασίας της διαδραστικής συζήτησης (ή, για τους μεμονωμένους υποψηφίους, του literary journal που κράτησαν). Είναι ένα κείμενο ανεξάρτητο, που δεν δεσμεύεται από την τελική επιλογή του θέματος της εργασίας, δεν λειτουργεί ως πρόλογός της, και δεν θα πρέπει να εντοπίζονται πανομοιότυπα χωρία ανάμεσα στην εργασία και το R.S., όπως συνέβη σε κάποιες περιπτώσεις. Λόγω του περιορισμού των λέξεων καλό είναι οι υποψήφιοι να περνούν απευθείας στα ζητούμενα. Λιγосτοί υποψήφιοι ζημιώθηκαν κατά μία μονάδα λόγω υπέρβασης του ορίου των λέξεων. Η χρήση παραπομπών και βιβλιογραφικής τεκμηρίωσης δεν προβλέπεται στο R.S.

Κριτήριο Β

Η φύση και το εύρος του επιλεγόμενου θέματος όσο κυρίως ο χειρισμός του υπήρξαν καθοριστικοί παράγοντες για την απόδοση των μαθητών. Η ορθότητα της επιχειρηματολογίας και των ερμηνευτικών προτάσεων δεν αποτελεί από μόνη της εγγύηση υψηλής βαθμολογίας. Απαραίτητη είναι η συστηματική τεκμηρίωση με συγκεκριμένες αναφορές σε στοιχεία/παραδείγματα, αλλά και με σχολιασμό παραθεμάτων από το εξεταζόμενο έργο, κάτι το οποίο απουσίαζε από αρκετές εργασίες.

Διευκρινίζεται ότι, σύμφωνα με τις προδιαγραφές που έχει ορίσει το I.B. για τα W.A., τα κειμενικά παραδείγματα και παραθέματα που αξιοποιούνται στο πλαίσιο της ανάπτυξης της συλλογιστικής δεν θα πρέπει να μεταφέρονται σε υποσημειώσεις αλλά να ενσωματώνονται στο κυρίως κείμενο, γιατί αυτό βαθμολογείται.

Ακόμα και σε εξειδικευμένα θέματα είναι αναγκαίο να μην χάνεται η εποπτεία του συνόλου, αλλά να γίνονται συνδέσεις με προηγούμενα ή επόμενα μέρη του έργου, και η ανάλυση του ειδικού και του μερικού να συντείνει στην ανάδειξη και ερμηνεία των γενικότερων νοημάτων και ζητημάτων που τίθενται στο έργο.

Αρκετοί υποψήφιοι θεώρησαν δεδομένα και παρέλειψαν να διευκρινίσουν απαραίτητα στοιχεία της ταυτότητας των προσώπων, της πλοκής ή των συμφραζομένων, με αποτέλεσμα οι ασάφειες στον σχολιασμό τους να ζημιώσουν τόσο την αποτύπωση της «γνώσης και της κατανόησης του κειμένου» όσο και την «ερμηνευτική εμβάθυνση». Οι υποψήφιοι χρειάζεται επομένως να αποφεύγουν αόριστες αναφορές π.χ. σε «συνέπειες των πράξεων» των ηρώων ή σε υφιστάμενο «εκβιασμό», χωρίς να εξηγούν καθόλου ποιες ήταν αυτές οι πράξεις και οι συνέπειές τους ή ποιο το αντικείμενο του εκβιασμού και τα εμπλεκόμενα μέρη, αντιστοίχως.

Κριτήριο C

Γενικά δόθηκε μεγαλύτερη προσοχή στο κριτήριο c σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά, υπήρχαν όμως και αρκετές εργασίες που εστίαζαν αποκλειστικά στη θεματική, παραγνωρίζοντας εντελώς τις λογοτεχνικές επιλογές του συγγραφέα. Σε κάποιες περιπτώσεις αγνοήθηκαν τελείως οι ειδικότερες συμβάσεις του εκάστοτε γένους (ιδίως για τις τραγωδίες και τα μυθιστορήματα σε μορφή κόμικ/graphic novels, αλλά και για τα δραματικά έργα), με το ενδιαφέρον να επικεντρώνεται κυρίως σε γλωσσικά ή σε άλλα, γενικότερα, λογοτεχνικά στοιχεία. Συχνά μάλιστα γινόταν αορίστως λόγος για «βιβλίο» ή «έργο» (αντί π.χ. για μυθιστόρημα, νουβέλα κλπ.) ή για «αναγνώστες» και όχι για «αναγνώστες/θεατές» στις περιπτώσεις δραματικών έργων.

Για την υψηλή βαθμολόγηση του κριτηρίου οι υποψήφιοι χρειάζεται όχι απλώς να κατονομάσουν π.χ. την ύπαρξη εσωτερικών μονολόγων ή το είδος του αφηγητή. Απαραίτητη είναι και εδώ η κειμενική τεκμηρίωση. Δεν αρκεί όμως ούτε η μηχανική απαρίθμηση μιας σειράς τεχνικών και παραδειγμάτων, αλλά ούτε και η σχολαστική έμφαση στη λεπτομέρεια ή η επιδεικτική χρήση τεχνικής ορολογίας σε βάρος της ουσίας. Οι υποψήφιοι χρειάζεται να υποδεικνύουν, μέσα από τον συστηματικό σχολιασμό συγκεκριμένων παραδειγμάτων και παραθεμάτων, πώς λειτουργούν οι τεχνικές και οι άλλες λογοτεχνικές επιλογές του συγγραφέα σε σχέση με την ερμηνευτική τους πρόταση για το εξεταζόμενο θέμα και σε συνάρτηση με τα ευρύτερα νοήματα του έργου. Η αποκλειστική παρουσία παραδειγμάτων ή παραθεμάτων σε υποσημειώσεις ήταν εξαιρετικά προβληματική, ιδίως σε περιπτώσεις που ο μαθητής σχολίαζε τη στίξη, τη γλώσσα ή το ύφος (με συνέπειες και στο κριτήριο D).

Κριτήριο D

Το κριτήριο D δεν αφορά μόνο την εσωτερική οργάνωση και συνεκτικότητα ή την παραγραφοποίηση του κειμένου, στοιχεία που υπήρχαν στις περισσότερες εργασίες. Εξίσου σημαντικές παράμετροι είναι ο τρόπος ανάπτυξης της επιχειρηματολογίας για την προώθηση της συλλογιστικής, όπου κυρίως εστιάζονταν τα προβλήματα: ανολοκλήρωτοι συλλογισμοί, ανεπεξέργαστα παραθέματα, μετακίνηση παραδειγμάτων, παραθεμάτων, αναλύσεων ή επεξηγήσεων σε υποσημειώσεις, υπερβολικά εκτενή παραθέματα ή ημιτελή αποσπάσματα παραθεμάτων (μόνο η αρχή και το τέλος ενός εκτενούς χωρίου), χωρίς νοηματική αυτοτέλεια ή την κατάλληλη ενσωμάτωση στη ροή του λόγου, με αποτέλεσμα να θίγεται η συνοχή του κειμένου αλλά και η αποτελεσματικότητα του ερμηνευτικού σχολιασμού.

Οι μαθητές θα πρέπει επίσης να εξασφαλίζουν ότι η εισαγωγική παράγραφος προσδιορίζει με σαφήνεια τα ζητούμενα-μέθοδο της εργασίας, ότι υπάρχει καλή σύνδεση μεταξύ των παραγράφων και ότι η καταληκτική παράγραφος δεν είναι βεβιασμένη. Η υπέρβαση του ορίου των λέξεων σε μεμονωμένες περιπτώσεις οδήγησε στην αφαίρεση δύο μονάδων από το κριτήριο D.

Κριτήριο E

Το γλωσσικό επίπεδο ήταν, με λιγοστές εξαιρέσεις, εξαιρετικά υψηλό, κάποτε μάλιστα και κάπως εξεζητημένο για μαθητική εργασία. Περισσότερη προσοχή χρειάζεται σε θέματα στίξης και τυπογραφικής εμφάνισης.

Συστάσεις και οδηγίες για την διδασκαλία μελλοντικών υποψηφίων

Καθοριστική για την απόδοση των υποψηφίων είναι η κατάλληλη καθοδήγηση τους ήδη από το στάδιο της διαδραστικής συζήτησης, κυρίως ως προς το Reflective Statement, όπου πολλοί υποψήφιοι έχασαν έως και το σύνολο των μονάδων, αλλά και κατά την επιλογή των θεμάτων, μέσω των κατάλληλων prompts. Επίσης σημαντική είναι η αναλυτική επεξήγηση των δεξιοτήτων που απαιτούνται ανά κριτήριο. Απαραίτητη για τον σκοπό αυτό είναι η αξιοποίηση του οδηγού του μαθήματος, των Subject Reports και του υποστηρικτικού υλικού που παρέχεται στο Online Curriculum Centre, το οποίο διαρκώς εμπλουτίζεται.

Οι όροι «A1» και «World Literature» αφορούν τον παλιό οδηγό του μαθήματος και δεν θα πρέπει να υιοθετούνται.

Higher level paper one

Component grade boundaries

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
Mark range:	0 - 2	3 - 5	6 - 7	8 - 10	11 - 12	13 - 16	17 - 20

Τα σημεία του προγράμματος και της εξέτασης που φάνηκαν δύσκολα στους υποψήφιους

Οι υποψήφιοι μοιράστηκαν αυτήν τη χρονιά επιλέγοντας σχεδόν ισότιμα τόσο το πεζό, *Αχνα*, του Στρατή Χαβιαρά, όσο και το ποίημα, «Ελληνικό αύριο», του Γιάννη Πατίλη.

Στο πρώτο η σχετική δυσκολία στην κατανόηση και κυρίως αυτή που προέκυπτε από την εναλλαγή του προσώπου της αφήγησης και τη λειτουργία της αναγνωρίστηκε από τους περισσότερους υποψηφίους, αλλά πιο λίγοι ήταν εκείνοι που την εξέτασαν σε βάθος. Η χρήση λογοτεχνικών όρων είναι σημαντική και απαραίτητη, αλλά οι υποψήφιοι οφείλουν να κατανοούν πιο ουσιαστικά το τι σημαίνουν, ποιες είναι οι τυπικές προϋποθέσεις για την αναγνώρισή τους και πώς φυσικά λειτουργούν σε κάθε περίπτωση. Δεν ήταν λίγοι όσοι μίλησαν για ελεύθερο πλάγιο λόγο (*free indirect speech*) σε σημεία του πεζού όπου υπήρχε ευθύς ή πλάγιος λόγος. Επισημαίνεται πως στόχος δεν είναι μόνο η αναγνώριση της όποιας τεχνικής, αλλά η ανάδειξη της λειτουργίας της και, ακόμα πιο επιτυχημένα, η ανάδειξη του πώς αυτή η λειτουργία επηρεάζει τη διαμόρφωση του νοήματος καθορίζοντας τελικά τη σημασία.

Στο ποίημα, αντίστοιχα, αρκετοί ήταν οι υποψήφιοι που δε φάνηκαν τόσο εξοικειωμένοι στο να αντιληφθούν τη μεταφορική διάσταση κάποιων λέξεων με αποτέλεσμα η ερμηνευτική προσέγγιση να μη διαθέτει τόσο επιτυχημένη εμβάθυνση και να οδηγεί σε σχετικές παρανοήσεις. Ορισμένοι φάνηκαν πιο αδύναμοι στη μεθοδολογία της προσέγγισης και την οργάνωση της δομής του δοκιμίου τους, σχολιάζοντας αποσπασματικά και αυτόνομα φράσεις από το κείμενο χωρίς αυτές να παρουσιάζονται σε σύνδεση και συνάφεια με το νόημά του και τα συμφραζόμενα στα οποία εντάσσονται. Ενδεχομένως, η έκταση του ποιήματος επηρέασε προς αυτή την επιλογή, ενώ θα έπρεπε να εστιάσουν επιλεκτικά αλλά πιο ολοκληρωμένα με

κριτική αποτίμηση σε κομβικά σημεία του ποιήματος, περιορίζοντας το σχολιασμό σε κάποια άλλα.

Και στα δύο κείμενα η ελλιπής στίξη υπήρξε βασικό χαρακτηριστικό και κάνει εντύπωση το γεγονός ότι, αν και οι περισσότεροι υποψήφιοι κατανόησαν το υφολογικό αποτέλεσμα, κάποιοι και τη λειτουργία του, δεν αναγνώρισαν αυτήν καθεαυτήν την επιλογή της «τεχνικής».

Τα σημεία του προγράμματος και της εξέτασης στα οποία οι υποψήφιοι φάνηκαν καλά προετοιμασμένοι

Η βαθμολογία ανέδειξε πως οι υποψήφιοι φάνηκαν αρκετά καλά προετοιμασμένοι διαθέτοντας σημαντικά εφόδια ως προς την σύνθεση, την ανάλυση, την κριτική σκέψη, τη θεωρητική γνώση λογοτεχνικών μέσων και τεχνικών. Μέσα από τα περισσότερα δοκίμια αναδείχθηκε τόσο η κατανόηση όσο και η δυνατότητα ερμηνείας σε επίπεδο περιεχομένου των βασικών σημείων τόσο του πεζού όσο και του ποιητικού κειμένου.

Συστάσεις και οδηγίες για την διδασκαλία μελλοντικών υποψηφίων

Παρά το γεγονός ότι η βαθμολογία υπήρξε ακόμα πιο θετική από την προηγούμενη χρονιά, εντύπωση προκάλεσε η εκτίμηση των καθηγητών για το επίπεδο δυσκολίας των δύο άγνωστων κειμένων. Η θέση τους είναι εξαιρετικά χρήσιμη. Με αφορμή αυτό επισημαίνεται πως θα βοηθούσε ιδιαίτερα ο μετριασμός της υπερβολικής αυστηρότητας στην αντίληψη των κριτηρίων αξιολόγησης και η κατανόηση του τι ακριβώς σημαίνει, σύμφωνα με τον οδηγό του μαθήματος, η σύνδεσή του με το μάθημα της θεωρίας της γνώσης (ΤΟΚ). Μέσα στο συγκεκριμένο χρονικό πλαίσιο εξέτασης είναι αδύνατο να σχολιαστούν τα πάντα αναλυτικά. Σε ό,τι όμως επιλεγεί να σχολιαστεί, η ολοκληρωμένη σύνθεση ενός ερμηνευτικού συλλογισμού είναι απαραίτητη. Επίσης, η αδυναμία της κατανόησης ορισμένων σημείων στο κείμενο δε σημαίνει πως δεν υπάρχουν εύστοχες επισημάνσεις που οφείλουν να βαθμολογηθούν θετικά. Η αμφισημία δίνει το απαραίτητο περιθώριο ώστε να αναδειχθεί η προσωπική κριτική σκέψη, η ερμηνευτική πρωτοτυπία, η δημιουργικότητα στη σύνθεση ερμηνευτικού επιχειρήματος, η λογική στη διαδικασία της ανάπτυξής του. Ο σχολιασμός για παράδειγμα του τίτλου "Αχνα" που μπορεί να διαβαστεί και ως *αχνά* και ως *άχνα*, έδωσε αφορμή για πολλές διαφορετικές ερμηνευτικές προσεγγίσεις που συνδέθηκαν -και όφειλαν να συνδεθούν- αναλογικά με όσα προηγουμένως ο κάθε υποψήφιος είχε αναδείξει.

Standard level paper one

Component grade boundaries

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
Mark range:	0 - 3	4 - 7	8 - 8	9 - 11	12 - 13	14 - 16	17 - 20

Την χρονιά αυτή οι περισσότεροι υποψήφιοι κατάφεραν να έχουν μία πολύ καλή έως καλή επίδοση (6 προς 5). Η πρώτη τους επιλογή ήταν το πεζό, με την ποίηση επίσης εκτεταμένα να

έχει αναλυθεί. Και τα δύο κείμενα προσέφεραν ευκαιρίες για ανάλυση και ερμηνεία για όλο το εύρος δυνατοτήτων και επιδόσεων.

Σύνηθες χαρακτηριστικό (κυρίως στο ποίημα) υπήρξε η διεισδυτική, εύστοχη και εμπνευσμένη ανάλυση επιμέρους στοιχείων αλλά και ορισμένες φορές η δυσχέρεια σύνθεσης μιας ολοκληρωμένης ερμηνείας. Αυτό είχε επίδραση και στην δομή του δοκιμίου. Σε αντίθεση με το πεζό το οποίο ήταν «ανοιχτό» και επιδεχόταν ευελιξία ως προς την ερμηνεία του, το ποίημα ήταν «κλειστό» ερμηνευτικά και πολυεπίπεδο, γι' αυτό αποδείχτηκε και δύσκολο για τους υποψηφίους. Δυστυχώς δεν γράφονται ποιητικά κείμενα ειδικά για ανάλυση από τους μαθητές, και συνήθως τα καλά κείμενα έχουν στρωματογραφία και απαιτούν ανάλυση. Από την άλλη πλευρά, αποδείχτηκε ότι ακόμα και στο πεζό που ήταν πιο «προσβάσιμο» και πλησιέστερο στην εμπειρία των υποψηφίων, η οικειότητα της ατμόσφαιρας και των ιδεών οδήγησε συχνά σε παρερμηνείες και παρανοήσεις, με κύριο χαρακτηριστικό την απομάκρυνση από το ίδιο το κείμενο και την αποτύπωση της γεύσης που άφηνε η πρώτη ανάγνωση, με αποτέλεσμα συχνά οι υποψήφιοι να γράφουν ένα είδος «έκθεσης ιδεών», παρουσιάζοντας τις σκέψεις και τα συναισθήματα που τους ενέπνεε το κείμενο, αντί να το αναλύουν.

Τα σημεία του προγράμματος και της εξέτασης που φάνηκαν δύσκολα στους υποψηφίους

Οι δυσκολίες που αντιμετώπισαν όσοι προσέγγισαν το πεζό κείμενο αφορούσαν κυρίως τα εξής:

Το κείμενο αντιμετωπίστηκε ως περιέχον ασαφή δεδομένα, με αποτέλεσμα να διαπιστωθεί μία αδυναμία σε σχέση με την άντληση πραγματολογικών πληροφοριών.

Η «σχέση» των συγκατοίκων εκλήφθηκε από πολλούς ως σχέση ζευγαριού.

Παρότι η σκάλα εντοπίστηκε ως κεντρικό θέμα, δεν φάνηκε πώς συνδέονταν με αυτή δευτερεύοντα θέματα και πρόσωπα.

Πρόκληση επίσης αποτέλεσε η σύνδεση της μορφής με το περιεχόμενο ως προς την χρονική σχέση ανθρώπων και αντικειμένων.

Ίσως το δυσκολότερο στοιχείο του κειμένου ήταν η «ανθρωποποίηση» των αντικειμένων, και ιδιαίτερα της σκάλας και της μοκέτας, για την οποία αρκετοί υποψήφιοι εξήγαν ορισμένα αυθαίρετα συμπεράσματα.

Ειδικότερα:

Κάποια δοκίμια κατέφυγαν στην ερμηνεία της σχέσης της αφηγήτριας με τη σκάλα ως σχέσης ερωτικής που φθείρεται, ενώ αντιμετώπισαν την μοκέτα ως τον νέο σύντροφο ή η τον ανεκπλήρωτο έρωτα χωρίς να λείπει και η ιδέα της κριτικής σε οικογενειακές σχέσεις.

Επίσης παρατηρήθηκε η αναγωγή της σκάλας/μοκέτας στον εαυτό/άνθρωπο ή η αναγωγή της στην ανθρώπινη ψυχή (αλληγορία), η οποία προστατεύεται με την μοκέτα από τις σχέσεις με τους άλλους ανθρώπους (η μοκέτα ως πανοπλία).

Εμφανίστηκε επίσης η ιδέα της κοινωνικής κριτικής για την αποξένωση του ανθρώπου από την κοινωνία –μία πλευρά της αλλοτρίωσης των ανθρώπινων σχέσεων. Για κάποιους η σκάλα, που μαρτυρά την επιφανειακότητα των σχέσεων, αντικατόπτριζε τις γνήσιες σχέσεις που φθείρονται ενώ η μοκέτα τις επιφανειακές σχέσεις.

Πολλά δοκίμια οδηγήθηκαν στον προβληματισμό για το πώς ο χρόνος έχει αλλοιώσει τις αξίες μας, ενώ σταδιακά ακόμη και το καινούριο χάνει την αξία του. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια συζητήσαν το θέμα της κρίσης και της μετανάστευσης (Έλληνες της διασποράς-αλληγορία).

Από κάποιους η σκάλα αντιμετωπίστηκε ως πηγή αναμνήσεων (αυτό σημαίνει ότι η αφηγήτρια εξακολουθεί να ζει κοντά στη σκάλα) αλλά και ως μεταφορά των γηρατειών –τα σημάδια της ως σημάδια του χρόνου στο ανθρώπινο σώμα. Συχνά επικρατούσε σύγχυση ως προς το είδος και τη λειτουργία της αφηγήτριας, καθώς της απέδιδαν αντιφατικά χαρακτηριστικά, παρασυρμένοι από τη θεωρία της αφηγηματολογίας.

Κάποιοι έκαναν την αναγωγή της σκάλας σε σκάλα ζωής [εδώ έγιναν δεκτές διαφορετικές ερμηνείες αρκεί να στηρίζονταν από το κείμενο και να είχαν συνοχή, δηλ. να μπορούσαν να συνδέσουν τα διαφορετικά στοιχεία του κειμένου].

Η σκάλα, εξάλλου, αντιμετωπίστηκε ως ημερολόγιο, προβάλλοντας έτσι την αυτοαναφορικότητα του αποσπάσματος, ή ως σύμβολο της ταχύτητας της σύγχρονης ζωής όπως φάνηκε από το ανεβοκατέβασμα των ενοίκων.

Επιπλέον, παρατηρήθηκε σε κάποιες περιπτώσεις δυσκολία στον εντοπισμό του ρόλου της Νίνας ως παράγοντα σταθερότητας μέσα στο πέρασμα του χρόνου και στη ρευστότητα της ζωής: το σημείο αυτό είτε παρανοήθηκε είτε αναφέρθηκε επιφανειακά (κάποιοι προχώρησαν και μίλησαν για αντιστροφή προσδοκιών αφού αντί τα αντικείμενα να συνδέονται με σταθερότητα και οι άνθρωποι με τη φθορά εδώ συμβαίνει το αντίθετο). Δεν ήταν πάντως πάντα σαφής η αντίθεση μεταξύ Νίνας και μοκέτας ή η σχέση Νίνας και σταθερότητας.

Αναφορικά με το ποίημα, τα δύσκολα στοιχεία του φάνηκαν να είναι τα εξής:

Το κείμενο, λόγω του περιγραφικού του χαρακτήρα και της εικονοκεντρικής του ποιότητας, έδωσε την εντύπωση ότι ήταν απροσπέλαστο ή αινιγματικό ή ότι δεν είχε σαφές περιεχόμενο. Από τους περισσότερους θεωρήθηκε αντιπολεμικό, ερμηνεία που έγινε αποδεκτή, φτάνει να συνοδευόταν με επαρκή τεκμήρια.

Αναζητώντας το μήνυμα του κειμένου, οι υποψήφιοι παρέλειψαν να ανιχνεύσουν αρκετά από τα τεχνικά στοιχεία του, εκβιάζοντας, παράλληλα, κάποια από αυτά ώστε να ενταχθούν σε συγκεκριμένη ερμηνεία. Υπήρξε, λοιπόν, τάση «υπερ-ερμηνείας».

Η τελική ημερομηνία είχε μεικτά αποτελέσματα: διευκόλυne την τοποθέτηση του ποιήματος σε συγκεκριμένο πλαίσιο, αλλά από κάποιους λαθεμένα εκλήφθηκε ως στίχος του ποιήματος. Πρόκειται, προφανώς, για την ημερομηνία γραφής του ποιήματος, που αποτελεί ένα είδος σχολίου του ποιητή, μέρος της σκηνοθεσίας του ποιήματος. Οι προσπάθειες αξιοποίησης της ιστορικής αυτής αναφοράς οι οποίες κάλυπταν όλο το φάσμα της νεώτερης ελληνικής ιστορίας (δικτατορία του Μεταξά, κατοχή, εμφύλιος, Χούντα...) δήλωναν μία αδυναμία στον σχολιασμό του. Όμως ο ιστορικός σχολιασμός ούτως ή άλλως δεν ήταν αναγκαίος, αφού απλώς

προσέφερε μία ερμηνευτική δίοδο. Η αδυναμία αυτή αποπροσανατόλιζε τους υποψηφίους και τους οδηγούσε σε άστοχες ερμηνείες ενώ κάποιες φορές, αν και παρανοούσαν την ιστορική αναφορά/το ιστορικό πλαίσιο, μπορούσαν να κατανοήσουν το ποίημα.

Οι αντιπολεμικές ερμηνείες (οι οποίες αποτελούσαν την πλειοψηφία: ότι δηλ το ποίημα αναφέρεται στη ματαιότητα του πολέμου και οι στρατηγοί δεν ενδιαφέρονται για τον πόλεμο αλλά ανυπομονούν να τελειώσει) συχνά «έχαναν» τον επικριτικό/ειρωνικό τόνο του ποιήματος απέναντι στη στάση των στρατηγών (αν και συχνά εντόπιζαν την ειρωνεία της πρώτης στροφής και έκαναν λόγο για κωμική/χιουμοριστική κατάληξη της κλιμάκωσης των προσδοκιών με την εμφάνιση του στρατηγού με ένα φλιτζάνι καφέ).

Κλειδί στην ερμηνεία του ποιήματος αποτελούσε η στάση του ποιητικού υποκειμένου απέναντι στους στρατηγούς: εδώ οι μαθητές θεώρησαν εξ ορισμού τον πόλεμο ως αρνητικό/ «κακό» και έτσι είδαν θετικά τους στρατηγούς στην πλειοψηφία τους. Παράλληλα/Ταυτόχρονα, στη θετική αξιολόγηση των στρατηγών και κατά συνέπεια τη ματαιότητα του πολέμου, συνέβαλε και η αντίληψη ότι οι στρατηγοί δεν συμφωνούν με τις πράξεις των ανωτέρων τους (ενώ η ερμηνεία του ποιήματος ζητούσε να τοποθετήσει ο αναγνώστης τους στρατηγούς σε θέση εξουσίας).

Συχνή ήταν η ταύτιση στρατηγών και στρατιωτών αλλά και η ταύτιση στρατηγών με τους στρατηγούς της χούντας.

Εμφανής εξάλλου ήταν η αδυναμία αναγωγής των στρατηγών σε άτομα που κατέχουν πολιτική εξουσία και ολιγωρούν την κρίσιμη στιγμή. Οι περισσότεροι υποψήφιοι εντόπιζαν την παθητικότητα και αδιαφορία των στρατηγών για τον πόλεμο χωρίς να είναι σίγουροι σε τι αυτά οφείλονται. Σε αυτό το πλαίσιο αντιμετωπίστηκαν τα οράματα ως ανάγκη φυγής.

Δυσκολία προκάλεσε και η ερμηνεία της Οσάκα και της σύνδεσής της με το υπόλοιπο ποίημα.

Γενικά, πιο αποτελεσματικός ήταν ο χειρισμός της 1ης στροφής ενώ η 2η προκάλεσε αμηχανία στους υποψηφίους.

Τα σημεία του προγράμματος και της εξέτασης στα οποία οι υποψήφιοι φάνηκαν καλά προετοιμασμένοι

Αναφορικά με το πεζό, τα στοιχεία που ευνόησαν τους υποψήφιους ήταν τα εξής:

Από τους περισσότερους εντοπίστηκε η συμβολική σημασία της σκάλας, το χιούμορ και το νοσταλγικό ύφος. Επιπλέον, εντοπίστηκαν οι χρονικές παράμετροι του κειμένου και οι σχέσεις παρελθόντος – παρόντος. Οι αφηγηματικές λειτουργίες του κειμένου αναλύθηκαν και σχολιάστηκαν επαρκώς.

Συγκεκριμένα:

Οι υποψήφιοι εντόπισαν τη νοσταλγική ατμόσφαιρα, τον εξομολογητικό τόνο και τα αυτοσαρκαστικά σχόλια (ακόμη κι αν αυτά δεν αποτελούσαν πάντα μέρη μιας συνολικής ερμηνείας). Εξάλλου, εντόπισαν τη σκάλα (και μοκέτα) ως τον πρωταγωνιστικό χαρακτήρα (και όχι την Νίνα ή την αφηγήτρια), χωρίς όμως πάντα να μπορούν να βρουν τη σχέση της με τους ανθρώπινους χαρακτήρες.

Η σκάλα ερμηνεύτηκε ως σύμβολο, συνήθως ως ανθρώπινη οντότητα που βιώνει το πέρασμα χρόνου (ενδιαφέρον ότι κάποιοι συνδύασαν το θέμα του χρόνου/της αλλαγής και με το σημείο που φαίνεται ως ασύνδετο/παρέκβαση, δηλ. την αναφορά στην Μελίσσα και το πώς θα αλλάξουν οι συνήθειές της μεγαλώνοντας).

Η σχέση σκάλας και μοκέτας συχνά εντοπιζόταν ως σχέση/αντίθεση μεταξύ 'είναι' και 'φαίνεσθαι', απόκρυψης και αποκάλυψης. Ωστόσο, οδηγημένοι από την ερώτηση, οι υποψήφιοι έτειναν να αναδεικνύουν την αντίθεση αλλά παρέβλεπαν τις άλλες πτυχές της σχέσης τους, καθώς τελικά και η μοκέτα δεν κατορθώνει να αντισταθεί στο χρόνο. Ο ρόλος της μοκέτας πάντως φαίνεται πιο περίπλοκος γιατί στην πορεία χάνει κι αυτή τη σταθερότητα/αντίσταση την φθορά. Αποτελεί ειρωνεία το γεγονός ότι τελικά και η μοκέτα φθείρεται ενώ αρχικά χρησιμοποιήθηκε για την προστασία της σκάλας από την φθορά (τελικά η μοκέτα αποτυγχάνει να λειτουργήσει ως παράγοντας σταθερότητας).

Κάποιοι εντόπισαν τη μεταφορική/συμβολική σημασία του καθαρισμού στην τελευταία παράγραφο. Ο καθαρισμός παραπέμπει σε εξάλειψη και διαγραφή εμπειριών και στιγμών.

Γενικά οι υποψήφιοι εντόπισαν τα χαρακτηριστικά της αφηγήτριας (ώριμη, επιστρέφει αναδρομικά στο φοιτητικό παρελθόν, αναπολεί), αν και δεν τα αξιοποίησαν πάντα κατά την ερμηνεία του αποσπάσματος. Η ταυτότητα της αφηγήτριας ήταν, προφανώς, σημαντική για να μπορέσει κανείς να αντιληφθεί το κείμενο, καθώς «ξεκλειδώνει» εν μέρει και το θέμα (η αναδρομική αφήγηση συγκλίνει με το θέμα του χρόνου) αλλά και ίσως για πιο ισορροπημένες προσεγγίσεις ως προς το πώς νιώθει η αφηγήτρια απέναντι στο παρελθόν και τον χρόνο (όχι αρνητικά αλλά «γλυκόπικρα συναισθήματα»). Η χρήση του παρατατικού και της θαμιστικής αφήγησης κάποιες φορές συνδέθηκε με το θέμα του χρόνου.

Στο ποίημα οι καλές στιγμές αφορούσαν κυρίως την μορφολογική του επεξεργασία.

Λόγω της καθαρότητας των εικόνων και της απλής γλώσσας, το ποίημα μορφολογικά δεν δυσκόλεψε τους υποψήφιους. Μάλιστα, αρκετά γραπτά έκαναν σημειολογική ανάλυση των αντιθέσεων που εντοπιζόταν σε αυτό, αλλά και λεπτομερή γλωσσική ανάλυση. Επειδή το κείμενο άφηνε περιθώρια ερμηνείας, έγιναν δεκτές όλες οι λογικές και τεκμηριωμένες ερμηνείες ή προτάσεις.

Τα πλεονεκτήματα και οι αδυναμίες των υποψηφίων στην αντιμετώπιση των επιμέρους ερωτήσεων

Criterion A: (3) Ως προς την κατανόηση του κειμένου, οι υποψήφιοι τα πήγαν πολύ καλά, έως επαρκώς. Όσον αφορά την κατανόηση του πεζού, οι περισσότεροι κατάφεραν να εντοπίσουν χωροχρονικά και ερμηνευτικά τους προβληματισμούς της συγγραφέα σχετικά με την λογοτεχνική χρήση της σκάλας ως μεταφοράς, χάνοντας αρκετοί κάποια δευτερεύοντα στοιχεία του κειμένου (ιδιοκτήτρια, κόρη της, ιδιωτική ζωή, σχέση των συγκατοίκων, Αγγλία κλπ). Όσον αφορά την κατανόηση του ποιητικού κειμένου, οι απαντήσεις δήλωναν αρκετή ερμηνευτική φαντασία, με μία τάση παρερμηνείας, δηλαδή ερμηνείας ελλιπώς βασισμένης σε δεδομένα του κειμένου.

Criterion B: (3) Ως προς τις συγγραφικές επιλογές, οι περισσότεροι υποψήφιοι απέδωσαν με επάρκεια (επαρκώς) έως πολύ καλά. Αναφορικά με την εκτίμηση των συγγραφικών επιλογών του πεζού, η ανάλυση ήταν γενικά διεξοδική, με τάση ύφεσης στις τελευταίες παραγράφους, όταν ο συμβολισμός επεκτεινόταν και στα πρόσωπα του κειμένου. Σχετικά με το ποίημα, παρατηρήθηκε μία δυσκολία να αντληθεί νόημα από τα τεχνικά στοιχεία του κειμένου, τα οποία συνήθως περιγραφόταν χωρίς να αναλυθεί η λειτουργία τους.

Criterion C: (3) Ως προς την οργάνωση και δομή της εργασίας, οι υποψήφιοι απέδωσαν επαρκώς έως πολύ καλά. Στο πεζό υπήρχε μία τάση ανάλυσης των δύο πρώτων παραγράφων, με γενικολογίες στην συνέχεια (στα πιο μέτρια γραπτά). Μόνιμο πρόβλημα είναι ο διαχωρισμός των τεχνικών από το περιεχόμενο που διασπά την ροή της ανάγνωσης/ σχολιασμού. Στο ποίημα η δομή της ανάλυσης ήταν πιο οργανωμένη λόγω της απλούστερης διμερούς διαίρεσής του.

Criterion D: (4) Η χρήση της γλώσσας ήταν πολύ καλή έως καλή.

Συστάσεις και οδηγίες για την διδασκαλία μελλοντικών υποψηφίων

Οι δάσκαλοι καλό θα ήταν να κάνουν σαφή στους μαθητές την διάκριση ανάμεσα στην καταγραφή/παρουσίαση του κειμένου και στην ερμηνεία/ανάλυσή του. Όχι απλώς παρακολουθώ το κείμενο αλλά το ερμηνεύω/αναλύω. Η εστίαση από την αρχή της προσοχής των παιδιών στην επιμέρους/λεπτομερή ανάλυση υπονομεύει συχνά την ολοκληρωμένη ερμηνεία, αφού οι υποψήφιοι καταλήγουν να υποτιμούν τη σύνθεση και το όλον. Καλή ιδέα θα ήταν να δίνεται από την αρχή έμφαση στο σύνολο/στο «τι λέει» το ποίημα, και μετά στο πώς αυτό υπηρετείται από τα επιμέρους.

Παρότι στο SL δεν υπάρχει απαίτηση για ανάπτυξη, πάντως είναι σημαντικό ότι αυτή αποτελεί μέρος της ερμηνείας του κειμένου. Χρειάζονται συνδέσεις μεταξύ των ιδεών ώστε η ερμηνεία να έχει συνοχή.

Καλό είναι επίσης να αποφεύγονται οι γενικεύσεις (π.χ. το πρώτο πληθυντικό «μας») γιατί μπορεί το κείμενο να παρουσιάζει μια μη «δημοφιλή»/κοινή στάση/αντίληψη με την οποία ο υποψήφιος δυσκολεύεται να ταυτιστεί. Επίσης, (όπως στην περίπτωση του πεζού) ακόμα κι αν το θέμα είναι οικείο, η οικειότητα λειτουργεί παραπλανητικά και δεν βοηθά τον μαθητή να «αφουγκραστεί» τις ιδιαιτερότητες του κειμένου. Οπότε το κείμενο θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως κάτι εξατομικευμένο και μοναδικό και όχι ως καταγραφή μίας κοινής αντίληψης.

Οι δάσκαλοι θα πρέπει να εκπαιδεύσουν τους μαθητές στην λυσιτελή ένταξη των κειμενικών δεδομένων: όχι (α) παράθεση/συσσώρευση παραθεμάτων και (β) όχι εκτενή παραθέματα. Επίσης (γ) όχι αντικατάσταση ιδεών από παραθέματα.

Higher level paper two

Component grade boundaries

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
---------------	---	---	---	---	---	---	---

Mark range: 0 - 3 4 - 7 8 - 12 13 - 15 16 - 17 18 - 20 21 - 25

Τα σημεία του προγράμματος και της εξέτασης που φάνηκαν δύσκολα στους υποψήφιους

Οι ερωτήσεις απαιτούσαν και φέτος κριτική σύνθεση και προσωπική ανταπόκριση.

Παρόλο που κάποιοι υποψήφιοι επέδειξαν πολύ καλή γνώση των έργων που είχαν μελετήσει και πέτυχαν εύστοχη ερμηνεία, η ερμηνεία αυτή δεν υποστηρίχθηκε πάντα με τις πιο κατάλληλες, δηλαδή σε σχέση με την ερώτηση που απαντούσαν, αναφορές στα έργα. Αυτό τους στέρησε τον πλήρη βαθμό στο Κριτήριο Α (Γνώση και Κατανόηση των Έργων).

Κριτήριο Β (Ανταπόκριση στην Ερώτηση): Αρκετοί υποψήφιοι προσπάθησαν να προσαρμόσουν στις απαντήσεις τους υλικό που είχαν αποστηθίσει, και μερικά γραπτά αποτελούσαν προετοιμασμένες απαντήσεις σε ερωτήσεις προηγούμενων ετών. Ακόμη κι αν αυτές οι απαντήσεις ήταν συνεπείς, σαφείς και πλήρεις, οι υποψήφιοι ζημιώθηκαν βαθμολογικά όχι μόνο στο Κριτήριο Β, αλλά και στα Κριτήρια Α και C, γιατί δεν ανταποκρίνονταν στο επιλεγμένο ζητούμενο.

Η συνηθέστερη δυσκολία αφορούσε τη σύγκριση των έργων που οι υποψήφιοι σχολίαζαν. Περιοριζόταν συνήθως στη γενικολογία, και δεν ήταν εύστοχη σε σχέση με το ζητούμενο και το είδος των έργων.

Φαίνεται πως πολλοί υποψήφιοι ακόμη δεν έχουν εμπεδώσει ότι πρέπει να αξιολογούν τα έργα και τις διαφορές τους ως προς το ζητούμενο της ερώτησης. Ακόμη και στα γραπτά που γινόταν προσπάθεια αξιολόγησης, πολλές φορές έλειπε εκείνο το σχόλιο που θα αιτιολογούσε το πώς το υπό συζήτηση θέμα συνδέεται με το συνολικό έργο και τον στόχο του.

Η παρουσία μιας γενικής παραγράφου (συχνά προλογικής), όπου δίνονται πληροφορίες για τα έργα και τα λογοτεχνικά χαρακτηριστικά τους, δεν αποτελεί επιτυχή σύγκριση και αξιολόγηση, επειδή αυτές οι γενικές πληροφορίες δε συνδέονται ευθέως με το ζητούμενο. Στις περιπτώσεις αυτές ο υποψήφιος ζημιωνόταν και στο Κριτήριο της δομής (D), επειδή έλειπε η σταδιακή ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου επιχειρήματος.

Το Κριτήριο C (Σχολιασμός των Λογοτεχνικών Συμβάσεων του Γένους) εξακολουθεί να δυσκολεύει αρκετούς υποψήφιους. Γινόταν κατά κανόνα αναφορά στις λογοτεχνικές συμβάσεις των έργων, αλλά όχι πάντα σε σχέση με το ζητούμενο, ενώ σε αρκετά γραπτά έλειπε το επιχειρήμα που θα αιτιολογούσε τη σχέση περιεχομένου – λογοτεχνικών συμβάσεων με αφορμή την ερώτηση.

Ένα άλλο κοινό πρόβλημα μεταξύ των γραπτών εξακολουθεί να είναι η χρήση της γλώσσας (Κριτήριο E). Πολλά γραπτά είχαν φράσεις ή παραγράφους με αναφομοίωτο θεματικά και υφολογικά υλικό. Φαίνεται πως αυτό συμβαίνει επειδή οι υποψήφιοι προσπαθούν να απομνημονεύσουν προετοιμασμένες σημειώσεις ή όρους που δεν έχουν κατανοήσει και εμπεδώσει.

Τα σημεία του προγράμματος και της εξέτασης στα οποία οι υποψήφιοι φάνηκαν καλά προετοιμασμένοι

Φαίνεται ότι τα περισσότερα σχολεία έχουν εξοικειωθεί με τον νέο οδηγό του μαθήματος (Language A: Literature guide) και έχουν αξιοποιήσει τις πληροφορίες των εκθέσεων (Subject Reports) των προηγούμενων χρόνων.

Οι περισσότεροι υποψήφιοι γνώριζαν τα έργα στα οποία εξετάστηκαν, μερικοί από αυτούς σε βάθος, και κάποιοι κατάφεραν να συνθέσουν μια προσωπική απάντηση στην ερώτηση που επέλεξαν αξιολογώντας την αλληλεπίδραση μορφής – περιεχομένου πειστικά και λεπτομερώς.

Το είδος των ερωτήσεων επέτρεψε σε διαφορετικές απαντήσεις να θεωρηθούν σωστές, αν ήταν στοιχειοθετημένες. Πράγματι, υπήρξαν αρκετά πολύ καλά γραπτά και κάποια εξαιρετικά, αν και πολύ διαφορετικά μεταξύ τους.

Τα πλεονεκτήματα και οι αδυναμίες των υποψηφίων στην αντιμετώπιση των επιμέρους ερωτήσεων

Ποίηση

Αυτά ήταν και φέτος τα πιο αδύναμα γραπτά. Οι περισσότεροι υποψήφιοι φαίνεται πως δε μπορούν να κατανοήσουν τους λογοτεχνικούς όρους που οι ερωτήσεις περιέχουν, και δε διακρίνουν μεταξύ της χρήσης ενός λογοτεχνικού χαρακτηριστικού και του αποτελέσματος αυτής της χρήσης. Στις ερωτήσεις που υπήρχαν δύο σκέλη, οι περισσότεροι υποψήφιοι επιχειρούσαν να απαντήσουν σε ένα από τα δύο, με προσέγγιση επιφανειακή και χωρίς εστίαση. Οι συγκρίσεις ήταν εδώ οι πιο αδύναμες. Στα περισσότερα γραπτά δεν υπήρχε σύνδεση των ποιημάτων που εξετάστηκαν με το έργο του ποιητή σε σχέση με την ερώτηση. Τις περισσότερες φορές έλειπε ο σχολιασμός των ποιητικών συμβάσεων. Η προσπάθεια να αναλυθούν τρεις ποιητές για την απάντηση έκανε τις απαντήσεις ανεπαρκέστερες ως προς την εμβάθυνση, ακόμη και στα γραπτά όπου διαφαινόταν μια τέτοια δυνατότητα.

Ερώτηση 1.: Οι περισσότεροι υποψήφιοι είτε εντόπισαν τα αφηγηματικά στοιχεία των ποιημάτων είτε παρέθεσαν ποιητικές τεχνικές ανεξαρτήτως των εκάστοτε αφηγηματικών στοιχείων ή με σύνδεση χαλαρή και χωρίς τεκμηρίωση.

Ερώτηση 2.: Δεν ήταν τις περισσότερες φορές σαφής στους υποψήφιους η διαφορά της μεταφοράς από άλλα σχήματα λόγου, και δεν υπήρχε έμφαση στη λειτουργία της σε κάθε ποιητή, και στη διαφορετική, άρα, χρήση της, σε κάθε έργο.

Ερώτηση 3.: Αυτή αποδείχτηκε η δυσκολότερη ερώτηση για τους υποψήφιους και η λιγότερο δημοφιλής. Οι περισσότεροι, μη κατανοώντας το ζητούμενο, απάντησαν ανατρέχοντας σε γενικού τύπου προετοιμασμένες σημειώσεις. Κανείς δεν διέκρινε μεταξύ εσωτερικού και εξωτερικού ρυθμού.

Μυθιστόρημα

Καθώς πολλά σχολεία διδάσκουν μυθιστόρημα για την εξέταση αυτή, εδώ οι απαντήσεις κάλυψαν όλη τη βαθμολογική κλίμακα. Αποδεικνύεται δύσκολη για τους υποψήφιους η επιλογή

των κατάλληλων αναφορών στα μυθιστορήματα, αυτών που θα υποστηρίξουν μια πειστική απάντηση και θα αποδεικνύουν καλή κατανόηση των κειμένων σε σχέση με το εκάστοτε ζητούμενο.

Ερώτηση 7.: Η ερώτηση αυτή απαντήθηκε κατά κανόνα επαρκώς. Η σχετική αποτυχία οφείλεται στην εστίαση κάποιες φορές σε κρίσιμα γεγονότα της μυθιστορηματικής πλοκής και όχι στο πώς αυτά αλλάζουν δραστικά τους χαρακτήρες και την πλοκή. Η μεγαλύτερη αδυναμία εντοπίστηκε στη σύγκριση του πώς σε διαφορετικά έργα, ανάλογα με το είδος και τον στόχο τους, είναι διαφορετικού τύπου τα κρίσιμα γεγονότα και διαφορετικού τύπου η αλλαγή στον μυθιστορηματικό κόσμο εφεξής.

Ερώτηση 8.: Η ερώτηση αυτή θεωρήθηκε εύκολη, αλλά οι υποψήφιοι δυσκολεύτηκαν να αιτιολογήσουν τι θεώρησαν αρχή του κάθε μυθιστορήματος, αλλά και τι κάνει, αν κάνει, κάθε μυθιστόρημα ενδιαφέρον εξαρχής. Η σύγκριση αποδείχτηκε δύσκολη, γιατί δε λήφθηκε πάντα υπόψη το διαφορετικό είδος των μυθιστορημάτων.

Ερώτηση 9.: Δεν πέτυχαν όλοι οι υποψήφιοι να στεγάσουν κάτω από τους όρους «κίνηση» και «ακίνησια» κατάλληλες λογοτεχνικές τεχνικές. Η συνέπεια, ωστόσο, στις απαντήσεις αξιολογήθηκε.

Διήγημα

Οι υποψήφιοι που είχαν μελετήσει διήγημα έδωσαν επίσης απαντήσεις όλων των επιπέδων. Οι ερωτήσεις στο διήγημα ήταν περισσότερο γενικές φέτος, και χρειαζόταν κριτική προσέγγισή τους και επιμερισμός θεμάτων ανάλογα με τον συγγραφέα. Κάποια γραπτά ήταν και φέτος αναδιήγηση του περιεχομένου των διηγημάτων χωρίς σοβαρή προσπάθεια ανταπόκρισης στην επιλεγμένη ερώτηση. Ευτυχώς πολύ λίγα γραπτά περιορίστηκαν σε ένα διήγημα για κάθε συγγραφέα, που δε θεωρείται επαρκές δείγμα διηγηματογραφικού έργου.

Ερώτηση 10.: Η διατύπωση της ερώτησης δυσκόλεψε τους υποψήφιους. Έτσι συχνά κατέφυγαν σε παράθεση των τεχνικών χαρακτηριστικών των διηγημάτων, χωρίς εστίαση στον «πειραματικό» χαρακτήρα τους και στην καταλληλότητά τους για μικρής έκτασης κείμενα.

Ερώτηση 11.: Η αδυναμία στην προσέγγιση αυτής της ερώτησης ήταν ότι οι απαντήσεις σπάνια κατάφεραν να εστιάσουν σε λεπτομέρειες, όπως απαιτούνταν, και ήταν τις περισσότερες φορές παράθεση των λογοτεχνικών χαρακτηριστικών των έργων με χαλαρή σύνδεση με τον στόχο τους.

Ερώτηση 12.: Οι απαντήσεις δεν ήταν πάντα πειστικές ως προς το πώς διαφορετικοί διηγηματογράφοι αναπτύσσουν περισσότερο ή λιγότερο τους χαρακτήρες τους και, κυρίως, γιατί υπάρχουν αυτές οι διαφορές.

Συστάσεις και οδηγίες για την διδασκαλία μελλοντικών υποψηφίων

Συστήνεται οι καθηγητές να τηρούν τους όρους διδασκαλίας του μαθήματος και καθοδήγησης των υποψηφίων, όπως αυτές περιγράφονται στον οδηγό του μαθήματος (Language A: Literature Guide) και στο σχετικό υλικό που βρίσκεται αναρτημένο στο OCC. Στα σχολεία συστήνεται να υποστηρίζουν τους καθηγητές τους στην τήρηση αυτών των όρων.

Οι υποψήφιοι πρέπει να ωθούνται στη διερεύνηση μιας ευρείας έννοιας της λογοτεχνίας, της σχέσης της με την ιστορική και πολιτισμική στιγμή, και του πώς αυτές διαμορφώνουν σημαντικά το λογοτεχνικό περιεχόμενο και τις συμβάσεις των γενών. Κατά τη διδασκαλία των έργων, στόχος είναι η κατανόηση από τους μαθητές της σχέσης μορφής – περιεχομένου, του πώς οι συγγραφικές επιλογές διαμορφώνουν το τελικό αισθητικό και ιδεολογικό αποτέλεσμα.

Οι υποψήφιοι θα πρέπει να υποστηρίζονται, για να μπορούν να κατανοούν κριτικά τις ερωτήσεις και για να μπορούν να συνθέτουν προσωπική και τεκμηριωμένη ανταπόκριση σ' αυτές, αξιοποιώντας το υλικό της διδασκαλίας, αντί να προσπαθούν να ανακαλέσουν αυτούσιες σχολικές σημειώσεις και προετοιμασμένες απαντήσεις.

Είναι σημαντικό η λογοτεχνική θεωρία και η ορολογία, όταν διδάσκονται, να κατανοούνται και, όσο είναι δυνατόν, να αφομοιώνονται από τους υποψήφιους, ώστε να μπορούν να τις χρησιμοποιούν ως εργαλεία εφαρμόσιμα σε διαφορετικά κείμενα, και να γίνονται θεμέλιο για την προσωπική τους οπτική και την κριτική αντιμετώπιση των έργων, αντί να τις αναπαράγουν μηχανιστικά.

Κοινή αδυναμία μεταξύ των γραπτών ήταν, τηρουμένων των αναλογιών, η χρήση της γλώσσας, τόσο σε επίπεδο γλωσσικής επάρκειας όσο και σε επίπεδο ύφους. Οι υποψήφιοι θα έπρεπε να ενθαρρύνονται να χρησιμοποιούν με τον πιο πρόσφορο και οικονομικό τρόπο το γλωσσικό επίπεδο που κατανοούν και έχουν κατακτήσει, και να αποφεύγουν τη μίμηση ενός υψηλού δοκιμαστικού ύφους που δεν ενσωματώνεται λειτουργικά και αισθητικά στον λόγο τους.

Στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας πρέπει να πρυτανεύσουν οι αρχές και η παιδαγωγική φιλοσοφία τους προγράμματος του IBO. Η διδασκαλία πρέπει να ικανοποιεί τους στόχους του αντικειμένου και να υποστηρίζει τους υποψήφιους, ώστε να αποκτούν κατά το δυνατόν τα χαρακτηριστικά του μαθητή του IB, όπως περιγράφονται στον οδηγό του μαθήματος.

Standard level paper two

Component grade boundaries

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
Mark range:	0 - 5	6 - 10	11 - 12	13 - 15	16 - 18	19 - 21	22 - 25

Τα σημεία του προγράμματος και της εξέτασης που φάνηκαν δύσκολα στους υποψήφιους

Νομίζω ότι επιβεβαιώνεται η εντύπωσή μου πως από τότε που η εργασία της Παγκόσμιας Λογοτεχνίας έπαψε να είναι συγκριτική, οι υποψήφιοι δυσκολεύονται ακόμη περισσότερο να συγκρίνουν ουσιαστικά τα έργα. Δηλαδή, το Πρόγραμμα εξετάζει στο Paper 2 μια δεξιότητα που δεν έχει καλλιεργηθεί σε άλλα μέρη του Προγράμματος.

Μια ακόμη δυσκολία που αντιμετωπίζουν οι υποψήφιοι σχετίζεται με την εξέταση της λειτουργίας των λογοτεχνικών μέσων και τεχνικών. Φαίνεται πως μαθαίνουν κάποια πράγματα για τη σημασία των επιλογών που κάνουν οι συγγραφείς αλλά δεν καταφέρνουν να τα χρησιμοποιήσουν παραγωγικά, δηλαδή με τρόπο που να βοηθάει στην απάντηση της ερώτησης και την ερμηνεία των έργων.

Εκ του αποτελέσματος αποδεικνύεται πως η Ποίηση δυσκολεύει πολύ τους υποψηφίους, τόσο ως προς το περιεχόμενό της όσο και αναφορικά με τη λειτουργικότητα των ποιητικών μέσων. Επιπλέον, η αναφορά σε περιορισμένο αριθμό ποιημάτων δεν αρκεί για την τεκμηρίωση της απάντησης.

Τέλος, κάτι που ακόμη δυσκολεύει τους υποψηφίους και στο οποίο θα πρέπει να εστιάσει η διδασκαλία είναι η διάκριση του δημιουργού από τον πρωτοπρόσωπο αφηγητή/ποιητικό υποκείμενο, γιατί αλλιώς οι υποψήφιοι αδυνατούν να διακρίνουν και να σχολιάσουν τα υλικά της μυθοπλασίας.

Τα σημεία του προγράμματος και της εξέτασης στα οποία οι υποψήφιοι φάνηκαν καλά προετοιμασμένοι

Οι περισσότεροι από τους υποψηφίους γνώριζαν καλά τα έργα και ανταποκρίθηκαν με σχετική ευστοχία στις απαιτήσεις των ερωτήσεων, που φέτος ήταν σε γενικές γραμμές καθαρά διατυπωμένες. Σχετικά υψηλό ήταν φέτος και το γλωσσικό επίπεδο των γραπτών.

Τα πλεονεκτήματα και οι αδυναμίες των υποψηφίων στην αντιμετώπιση των επιμέρους ερωτήσεων

Το δυσάρεστο και σε κάποιο βαθμό ανησυχητικό είναι πως αρκετά γραπτά απαντούσαν στην ουσία κάποια ερώτηση από τις περσινές ή τις προπέρσινες εξετάσεις. Δηλαδή, πολλοί υποψήφιοι παρασύρθηκαν και τελικά δεν επέλεξαν την κατάλληλη και προσφορότερη για τα έργα που είχαν μελετήσει ερώτηση αλλά αυτή που έμοιαζε με όσες είχαν προετοιμάσει.

Συστάσεις και οδηγίες για την διδασκαλία μελλοντικών υποψηφίων

Καλό είναι να μάθουν οι μαθητές και οι μαθήτριες να στέκονται κριτικά απέναντι στα έργα και να μη μεταφέρουν στο γραπτό τους θέσεις και απόψεις ατεκμηρίωτες και γενικόλογες, και κυρίως, άσχετες με την ερώτηση. Είναι σημαντικό να επιλέγουν την ερώτηση που θα τους επιτρέψει να δείξουν τις γνώσεις και τις ικανότητές τους (τόσο την αναλυτική όσο και τη συνθετική) και να μη γράφουν πράγματα που έχουν μάθει απέξω. Χρειάζεται να εστιάζουν στο ζητούμενο και να επιλέγουν τα σημεία των έργων που προσφέρουν το αποδεικτικό υλικό της απάντησης. Όσοι μελετούν ποίηση, οφείλουν να έχουν εικόνα του συνόλου των ποιημάτων, γιατί η εξέταση μεμονωμένων ποιημάτων δεν προσφέρει επαρκές υλικό για την πλήρη και τεκμηριωμένη απάντηση.